

Oppsummering av de sentrale punktene som fremkom i innspillsrunden

Innholdet er generert av KI og kvalitetssikret av et menneske i etterkant.

Hva er den største utfordringen med KI i høyere utdanning?

Innspillene viser til at den største utfordringen er usikkerheten rundt hvordan KI påvirker grunnleggende områder og prinsipper i høyere utdanning, slik som akademisk integritet, vurderingsformer (især varianter av hjemmeeksamen), og tillit mellom studenter og undervisere. Mange er bekymret for at bruken av KI kan undergrave selvstendig arbeid dersom det ikke utvikles klare rammer for hvordan verktøyene kan brukes på en faglig forsvarlig måte.

En annen utfordring som fremheves er forskjellen mellom institusjonene, i tilgjengelige ressurser og kompetanse på området. Det pekes på at enkelte miljøer har kommet langt i å ta i bruk KI, mens andre henger etter. Dette kan skape risiko for en todelt sektor, der ikke alle studenter får like muligheter. Usikkerhet om personvern, datasikkerhet og juridiske rammer trekkes også frem som sentrale barrierer som gjør implementeringen krevende.

Hvordan ser teknologien og høyere utdanning ut ti år fram i tid?

Innspillene peker på at kunstig intelligens om ti år vil være en integrert og uunnværlig del av høyere utdanning. Teknologien forventes å støtte både undervisning, læring og administrasjon, og vil trolig bidra til å skape mer individualiserte læringsløp hvor studentene får kontinuerlig tilbakemelding og tilpasset oppfølging. KI trekkes også frem som et verktøy som kan gjøre utdanning mer tilgjengelig, blant annet gjennom universell utforming og oversettelsesteknologi som fjerner språkbarrierer.

Samtidig fremheves det at utviklingen vil kunne utfordre tradisjonelle strukturer i utdanningssystemet. Både forelesninger, eksamensformer og forskningsprosesser kan endres grunnleggende dersom KI-verktøy blir en naturlig del av hverdagen. Våre innspill peker på at institusjonene må være forberedt på et skifte hvor teknologien ikke bare støtter, men også former hvordan kunnskap produseres, deles og evalueres.

Hvordan kan utdanningene forberede studentene på et samfunn og arbeidsliv der KI får økt betydning? Hva blir viktigere, og hva blir mindre viktig å lære?

Innspillene fremhever at utdanningene må gi studentene en kombinasjon av teknologisk forståelse og kritisk dømmekraft. Det pekes på at evnen til å bruke KI som verktøy vil være nødvendig i de fleste yrker, men at det i like stor grad handler om å utvikle ferdigheter i refleksjon, etikk og kritisk vurdering. Studentene må kunne forstå hvordan KI-modeller fungerer, hvilke skjevheter som kan oppstå, og hvordan teknologien påvirker samfunn og arbeidsliv.

Noen mener at et resultat av utviklingen kan være at det blir mindre viktig å pugge faktakunnskap og gjennomføre rutinepregede oppgaver, siden KI i stor grad kan håndtere dette. Til gjengjeld blir det viktigere å lære problemløsning, samarbeid, kreativitet og evnen til å anvende kunnskap i nye kontekster. Flere innspill fremhever også at utdanningene må forberede studentene på et arbeidsliv i endring, der de må tilegne seg ny kompetanse kontinuerlig og bruke KI som en partner i livslang læring.

Hvordan skal man gjennomføre eksamen og vurdering?

Innspillene peker på at tradisjonelle vurderingsformer utfordres av KI, særlig når det gjelder skriftlige hjemmeoppgaver hvor verktøy kan brukes til å generere eller forbedre tekst. Flere fremhever derfor behovet for å utvikle mer varierte og autentiske vurderingsformer som i større grad tester studentenes forståelse, refleksjonsevne og evne til å anvende kunnskap i nye situasjoner.

Det løftes frem forslag som muntlige vurderingsformer, praktiske oppgaver, flertrinnsprosesser med innsyn i studentenes arbeidsmåte, samt eksamener som kombinerer digitale og analoge elementer. Flere innspill understreker at vurderingen må fange opp studentenes egen kompetanse, ikke bare produktet de leverer. Dette krever en nytenkning rundt hva som er formålet med vurdering, og hvordan den kan bidra til læring samtidig som den ivaretar rettferdighet og tillit. Det er også ønske om at vi fortsetter å lære om KI i tiden fremover.

Hvilke tilpasninger av vurderingsformer kan gjøres i lys av KI-utviklingen?

Innspillene viser til at vurderingsformer må tilpasses en virkelighet der bruk av KI er allment tilgjengelig. Flere understreker at eksamens- og vurderingssystemet bør åpne for å bruke KI som et legitimt hjelpemiddel, på samme måte som man tidligere har tatt i bruk kalkulatorer eller digitale databaser. Det pekes på at oppgaver bør utformes slik at de tester studentenes evne til å tolke, anvende og kritisk vurdere resultater, snarere enn bare å produsere tekst.

En annen tilpasning er å legge større vekt på prosessorienterte vurderinger, der studentenes arbeid dokumenteres over tid, gjerne med innsyn i utkast, refleksjonsnotater eller loggføring. Dette kan gi et mer helhetlig bilde av læring og egeninnsats. Samtidig trekkes muntlige vurderinger og praktiske caser frem som gode alternativer for å redusere risikoen for at KI tar over selve prestasjonen. Målet med tilpasningene bør være å gjøre vurderingsformene både robuste mot misbruk og relevante for et arbeidsliv der KI er en naturlig del.

Hva slags ferdigheter trenger studentene i bruk av KI, og bør utdanningsinstitusjonene gi spesifikk opplæring og veiledning?

Innspillene fremhever at studentene trenger ferdigheter som går langt utover selve bruken av KI-verktøy. Det pekes på at de må forstå hvordan teknologien fungerer på et grunnleggende nivå, inkludert modellens begrensninger, mulige skjevheter og usikkerheter i resultatene. Like viktig er evnen til å anvende KI på en etisk og faglig forsvarlig måte, der man kan skille mellom når teknologien er et hensiktsmessig hjelpemiddel, og når det er nødvendig med selvstendig analyse og refleksjon.

Det er bred enighet blant de som har kommet med innspill, om at utdanningsinstitusjonene bør gi spesifikk opplæring og veiledning i KI-bruk. Dette kan innebære kurs eller moduler som både gir tekniske ferdigheter og utvikler digital dømmekraft, etikk og kildekritikk. Flere innspill peker på at kompetansen bør integreres på tvers av fagområder, slik at studentene lærer å bruke KI i en kontekst som er relevant for deres profesjon og faglige praksis. På denne måten kan institusjonene bidra til å forberede studentene på et arbeidsliv der KI blir en grunnleggende del av hverdagen.

Hvilke muligheter og utfordringer gir KI i undervisning og læringsaktiviteter?

Innspillene fremhever at KI kan åpne for mer individualiserte og fleksible læringsprosesser. Teknologien kan brukes til å gi raske tilbakemeldinger, foreslå læringsressurser tilpasset den enkeltes nivå, og støtte studenter som trenger ekstra tilrettelegging. For undervisere kan KI frigjøre tid fra rutinepregede oppgaver, slik at mer av ressursene kan brukes på faglig oppfølging, dialog og utvikling av undervisningsopplegg.

Samtidig reises flere utfordringer i innspillene. En bekymring er at kvaliteten på undervisningen kan bli ujevn dersom KI tas i bruk uten tilstrekkelig kompetanse eller kritisk vurdering. Det pekes også på risikoen for at studenter blir for avhengige av KI og mister evnen til selvstendig tenkning og problemløsning. Dessuten kan ulik tilgang til teknologi og kompetanse forsterke forskjeller mellom både studenter og institusjoner. For å realisere mulighetene uten å undergrave kvaliteten, understrekes behovet for klare rammer, kritisk bevissthet og en gradvis, reflektert integrasjon av KI i undervisning og læringsaktiviteter.

Hva har KI å si for masteroppgaven og andre langsvarsoppgaver?

Innspillene peker på at KI utfordrer tradisjonelle skriveoppgaver, siden teknologien kan brukes til å generere struktur, språk og innhold på en måte som gjør det vanskelig å skille mellom studentens eget arbeid og maskinens bidrag. Dette skaper behov for tydeligere retningslinjer for hva som er tillatt, og hvordan akademisk integritet kan ivaretas. Flere understreker at oppgavene må utformes slik at de fortsatt gir reell innsikt i studentens evner til kritisk refleksjon, analyse og selvstendig forskningsarbeid.

Samtidig fremheves det at KI kan være et verdifullt verktøy for studenter, særlig i prosessen med å strukturere store mengder informasjon, utarbeide oversikter eller få støtte til språk og formidling. Riktig brukt kan KI bidra til å heve kvaliteten på oppgavene og frigjøre tid til den faglige delen av arbeidet. Denne problemstillingen handler slik sett ikke om å fjerne KI-bruk fra masteroppgaven og andre langsvarsoppgaver, nødvendigvis, men å finne gode måter å integrere teknologien på som styrker læringsutbyttet og ivaretar kravene til selvstendig akademisk arbeid.

Hva skal til for at faglige ansatte har kompetanse til å håndtere KI på en utdanningsfaglig god måte?

Innspillene fremhever at det først og fremst må settes av tid og ressurser til kompetanseutvikling. Mange faglige ansatte opplever i dag et høyt arbeidspress, og uten rom til å utforske og lære nye verktøy vil KI lett bli noe som kun et fåtall engasjerte enkeltpersoner tar i bruk. Flere peker derfor på behovet for systematiske kompetanseprogrammer, gjerne kombinert med praktiske kurs og delingsarenaer på tvers av fagmiljøer.

Det trekkes også frem at opplæringen må ha en dobbel dimensjon: teknisk forståelse av hvordan KI fungerer, og pedagogisk kompetanse i hvordan verktøyene kan brukes til å styrke undervisning og læring. Etske og juridiske perspektiver må inngå som en naturlig del, slik at ansatte kan veilede studenter på en ansvarlig måte. For å lykkes med dette må det etableres både institusjonelle strategier og nasjonale tiltak som gir faglige ansatte trygghet og forutsigbarhet i møte med den raske teknologiske utviklingen.

Hvilke behov er det for nasjonale tiltak og løsninger kontra lokale når det gjelder KI i høyere utdanning?

Innspillene viser til at det er nødvendig med en tydelig ansvarsdeling mellom nasjonale myndigheter og de enkelte institusjonene. På nasjonalt nivå etterlyses det klare rammer for personvern, datasikkerhet, akademisk integritet og etisk bruk av KI. Mange peker på at uten slike overordnede føringer vil sektoren risikere fragmenterte løsninger, ulik praksis og økt sårbarhet. Nasjonale tiltak kan også bidra til å sikre likeverdig tilgang til teknologi og kompetanse på tvers av institusjoner, og hindre at forskjeller i ressurser skaper et todelt system.

Samtidig understrekes betydningen av lokal fleksibilitet. Utdanningsinstitusjonene må kunne tilpasse bruk av KI til sine faglige profiler, studentgrupper og praksisfelt. Flere innspill fremhever at innovasjon ofte skjer lokalt, og at institusjonene derfor bør ha rom til å teste ut nye løsninger i egne kontekster. En god balanse mellom nasjonale rammer og lokal tilpasning fremstår dermed som en forutsetning for å lykkes.

Hvilke særtrekk ved utdanningene – fagområder og enkeltutdanninger – fordrer at KI blir håndtert annerledes enn i høyere utdanning generelt?

Innspillene peker på at ulike fagområder står overfor forskjellige utfordringer og muligheter når det gjelder bruk av KI. Her er det avgjørende at studentene utvikler selvstendig dømmekraft og etisk refleksjon, noe som gjør at KI må brukes mer som et støtteverktøy enn en erstatning for faglig arbeid. Det fremheves videre et behov for klare grenser for hva teknologien kan og ikke kan gjøre, slik at utdanningene ikke undergraver sitt samfunnsoppdrag.

Innen teknologiske og naturvitenskapelige fagområder trekkes det derimot frem at KI kan integreres dypere i både undervisning og forskning. Her kan studentene ha nytte av å lære hvordan KI fungerer på et teknisk nivå og bruke verktøyene aktivt i problemløsning, simulering og utvikling. Samtidig fremheves humaniora og samfunnsfag som felt der KI kan bidra til nye metoder for analyse og tekstbehandling, men der det også er viktig å bevare rom for kreativitet, kritikk og nyanser i språk og kulturforståelse.

Samlet sett understrekes det at høyere utdanning ikke kan møte KI med én standardisert tilnærming, men må anerkjenne fagområdenes særtrekk og tilpasse bruken deretter.